

Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.) Kompozycje Światłne do jako dzieło artystyczne aspirujące do spełnienia warunków postępowania habilitacyjnego

Autoreferat

Prolog

Moja świadoma droga twórcza rozpoczęła się w momencie rozpoczęcia nauki w Państwowym Liceum Sztuk Plastycznych w Olsztynie. Malarstwo wówczas stało się moim podstawowym zajęciem życiowym, dzięki niesamowicie wrażliwemu podejściu pedagogicznemu pani Ewy Plichy-Lubienieckiej, a hobby przekształciło się w powołanie. W czasie licealnym wielokrotnie uczestniczyłam w młodzieżowych wystawach zbiorowych, dwóch plenerach międzynarodowych oraz praktykach zawodowych w Teatrze im. Stefana Jaracza w Olsztynie. Uczestniczyłam w dwóch wymianach zagranicznych z artystycznymi szkołami w Niemczech.

Wybrałam specjalizację z wystawiennictwa, gdzie łączyłam projektowanie przestrzenne z malarskością. Zwieńczeniem pięcioletniej licealnej drogi stał się dyplom końcowy pt."Mandala" pod kierunkiem pani Julii Tarnowskiej , będący połączeniem malarstwa ze sztuką użytkową. Dyplom składał się z połączenia naturalnego lnu z jedwabiem, malowany farbami organicznymi. Całość zamknięta została w zestaw trzech poduszek, tkaniny ściennej oraz parawanu, z centralnym symbolem Mandali.

Tytułowe Mandale, zinterpretowane malarsko reprezentowały idee symbolicznego wewnętrznego centrum człowieka, w myśl C.G. Junga, który przedstawił owe założenie w książce " Mandala-symbol człowieka doskonałego". W mojej pracy po raz pierwszy pojawiła się głęboka inspiracja kulturami pierwotnymi i ludowością, która trwa do dziś.

Naturalną kwestią był wybór studiów na kierunku Malarstwo, które rozpoczęłam na Wydziale Sztuk Pięknych w Toruniu. Pozytywna atmosfera sprzyjała poznawaniu nowych technik i technologii. Po pierwszym roku studiów zdecydowałam się na pracownię

malarską prof. Lecha Wolskiego i jego ówczesnej asystentki, aktualnie dr hab. Anny Wysockiej-Bogackiej. Po drugim roku wybrałam pracownię specjalizującą z malarstwa ściennego, prowadzoną przez art. mal. Krzysztofa Pituły, prof. UMK.

W czasie studiów zrealizowałam trzy wystawy indywidualne w Olsztynie oraz kilkanaście wystaw zbiorowych m. in. w Bydgoszczy i Toruniu. Brałam udział w plenerach interdyscyplinarnych oraz projektach artystycznych z malarstwa ściennego, m. in. wielkoformatowe malowanie portretu św. Jana Pawła II na rynku w Bydgoszczy, czy stworzenie wielkoformatowej mozaiki artystycznej na elewacji budynku w Ciechocinku pt.: "Bocian". Podczas studiów odbyłam również praktyki pedagogiczne w ramach studium pedagogicznego w Liceum Plastycznym w Olsztynie.

Podczas studiowania zgłębiałam zagadnienia idei malarstwa i jego granic- wyjścia poza określoną definicję, czy formę. Efektem owych poszukiwań stał się cykl "Archetypy". Wielkoformatowe "składaki" z kilku płócien, o zróżnicowanych formatach zamykały się w wertykalne nieregularne formy. Obrazy malowane farbami akrylowymi artystycznymi i przemysłowymi charakteryzowały się mocnym, nieprzetworzonym, kolorem opiewającym centralną, skontrastowaną kompozycję "archetypu". Moje zainteresowania formą pionowego obiektu sztuki, zmaterializowały się w powyższych pracach i zapoczątkowały kreację dyplomową.

Zwieńczeniem etapu studiów magisterskich było stworzenie dyplomu głównego pt. "Totemy Marzeń", pod kierunkiem prof. dr hab. Lecha Wolskiego. W jego skład weszło siedem malarskich obiektów przestrzennych, nawiązujących do symbolu archaicznego Totemu. Moje Totemy były połączeniem materiałów przemysłowych, jak lusterka czy koronki, z płaską plamą barwną oraz wertykalną konstrukcją drewnianą o zróżnicowanych kształtach. Zespojenie ram, z wewnętrznym przedstawieniem, możliwe było dzięki złotej tasiemce, tworzącej regularny ornament zygzaku. Wszechobecna symbolika w postaci liczb, znaków, czy barw była podstawowym założeniem "magicznego" cyklu, za który otrzymałam wyróżnienie za najlepszy dyplom 2006 roku. Również za pracę teoretyczną pt. "Współczesne malarstwo totemiczne w Polsce w XX wieku", pod kierunkiem dr Małgorzaty Geron takowe wyróżnienie otrzymałam. Pisanie pracy teoretycznej zaowocowało niesamowitą znajomością z artystą Henrykiem Musiałowiczem, którego miałam okazję poznać osobiście, przeprowadzić wywiad, jak i zobaczyć naocznie jego wielkie "Totemy". Spotkania ze sztuką Musiałowicza oraz obcowanie z artystą, dało mi siłę i inspirację tworzenia, począwszy od pracy magisterskiej do dnia dzisiejszego.

Podsumowując pięcioletni okres studiów, wykreowały się moje specyficzne upodobania względem sztuki. Moje malarstwo rozwinęło swój zakres stając na pograniczu sztuk, dążąc do optymalnej formy wyjścia "poza obraz" lub "bycia w obrazie". Idea malarstwa na formach przestrzennych z użyciem materiałów przemysłowych została połączona w całości cyklu dyplomowego.

Zindywidualizowana formuła wypowiedzi malarskiej oraz świadomość artystyczna, zaowocowała zdaniem egzaminu na studia doktoranckie na Wydziale Sztuk Pięknych, UMK w Toruniu. Czteroletni okres studiów doktoranckich poświęcony został na szereg eksperymentów, związanych ze zgłębianiem nowego tematu artystycznego, o docelowym tytule "Obiekty Światłne". Zagadnienie obiektu malarskiego zostało rozszerzone z formy magisterskiej- dwustronnej na formę pionowej tuby, na planie okręgu. Zainteresowanie łączeniem współczesnych materiałów przemysłowych z malarskością pozostało niezmiennie. Pojawił się natomiast nowy aspekt, farby fluorescencyjne i światło ultrafioletowe. Inspiracją, po raz kolejny, stały się ornamenty ludyczne, tym razem pasy, jawiące się raz jako nawiązanie do strojów ludowych, raz do współczesnych kodów kreskowych, w zależności od rodzaju użytego do oglądu światła. Badanie zależności zmienności barwy oraz jej natężenia w stosunku do rodzaju i ilości światła pochłonęły pierwszy rok studiów doktoranckich.

Na drugim roku studiów otrzymałam stypendium artystyczne Prezydenta Miasta Olsztyn. Malując obiekty jednocześnie projektowałam i wykonywałam wielkoformatowe murale. Zdobyłam wyróżnienie w konkursie miasta Torunia na zagospodarowanie podwórka przy ul. Podmurnej 103. Wykonałam również wielkoformatowe malarstwo ścienne dla Galerii Handlowej Copernicus w Toruniu, o łącznej powierzchni 210m².

W roku 2009 otrzymałam dotację z programu europejskiego "Kapitał Ludzki", na założenie własnej działalności, tak powstało moje Studio Aranżacji Artystycznych z siedzibą w Toruniu.

Wielozadaniowość pozwoliła mi połączyć pracę ze sztuką, przestrzeń z malarstwem, gdzie aspekt artystyczny był i jest podstawą mojej egzystencji.

Rozpoczęłam intensywną pracę twórczą nad cyklem doktoranckim "Obiekty Światłne". Ze względu na zamieszkiwanie ówczesne w kamienicy, byłam w stanie stworzyć i przechowywać prace w wysokości 2,5 metra. Do wykreowania cyklu dziewięciu obiektów, użyłam szalunków kartonowych do odlewów betonowych, które zostały pokryte drukowanymi materiałami fluorescencyjnymi w wielobarwne pasy. Po dwóch stronach obiektu pojawiał się ludyczny ornament malowany farbami akrylowymi oraz

fluorescencyjnymi. Część obiektów uzyskała mobilność poprzez stworzenie obrotnic elektrycznych o identycznych średnicach jak obiekty. Dzięki temu zabiegowi kilka obiektów obracało się w różnym tempie wokół własnej osi. Do każdego z obiektów został spreparowany spersonalizowany dźwięk, zaczerpnięty z moich własnych eksperymentów muzyki konkretnej. Do całości ekspozycji zaprojektowany został również mechanizm regulujący przemianę światła sztucznego żółtego w tzn. zimne świecenie świetlówek uv.

Obrona pracy doktorskiej pt. "Obiekty Światłne", pod kierunkiem prof. art. mal. Krzysztofa Pituły, prof. UMK, odbyła się w roku 2011.

"Anonimowość i autorska tożsamość, banalna produkcyjność, schemat i kod indywidualności to elementy stale obecne w moich „Obiektach Światlnych”. Poprzez swoją twórczość dążę do stawiania pytania nie tylko natury estetycznej, czy wizualnej, lecz staram się poprzez swoją formę, swój przekaz materializować interesujące mnie pojęcia dotyczące istoty czasów współczesnych".¹

Po obronie pracy doktorskiej zostałam zatrudniona na Wydziale Sztuk Pięknych, jako asystentka. Cykl doktorski pokazywałam w całości lub fragmentarycznie na wystawach zbiorowych i indywidualnych w środowisku toruńskim.

Dziewięć potężnych Obiektów Światlnych przeszło pewne transformacje, z kolorowych stały się czarno-białe, umieszczane na wystawach w wysokich trawach wśród letniej zieleni, stawały się symbolicznym, namacalnym śladem ingerencji człowieka w przyrodę... W takiej formie znalazły swoje stałe miejsce w różnych przestrzeniach prywatnych.

Następstwem barwnych, pasiastych obiektów, został tworzony w latach 2011-12 cykl Obiekty Lewitujące, gdzie pozostając przy pierwotnej idei, prace ograniczyły się do pasów czarnych i białych, przy użyciu materiałów produkcyjnych, z pigmentacją fluorescencyjną.

Budowane na planie koła tuby, o zróżnicowanych wielkościach, zawieszane były na transparentnych żyłkach, na różnych wysokościach, tak aby odbiorca został "zaczarowany" i odnosił wrażenie samoistnego unoszenia się obiektów w przestrzeni.

Kolejnym krokiem było dodanie do lekkich, lewitujących form przeciwwagi w postaci dużych stabilnych, stojących obiektów, pokrytych również biało-czarnymi pasami.

Cykl owy prezentowany był w Częstochowie, Warszawie, Toruniu i Cieszynie.

W 2013 roku na świat przyszedł mój syn Cyprian, dzięki któremu wkroczyłam w nowy etap artystyczny. Ideę wielkoformatowych prac postanowiłam zawrzeć na małych formach malarskich i zmodyfikować pewne dotychczasowe założenia.

¹Iwona Szpak-Pawłowska, Komentarz do pracy doktorskiej "Obiekty Światłne", s.36

Wróciłam do płótna, dodałam farby akrylowe fluorescencyjne, tusz i przeplotłam prace cienkimi, barwnymi linkami fluorescencyjnymi. Tak powstały Małe Formy Malarskie będące na granicy kolażu i płaskiego malarstwa.

W miarę rozwoju syna, zaczęły rosnać również formaty moich prac. Zmieniła się także technika tworzenia- z farb akrylowych przeszłam wyłącznie na spray fluorescencyjny.

Tak od 2014 roku zaczął powstawać cykl Kompozycji Świetlnych, mieszczących w sobie cykl Kompozycji UV, Małych form UV, Kontrkompozycji i Mandali UV.

W 2016 założyłam Projekt Pentapolis, który zrzesza pięciu artystów z Zakładu Malarstwa WSP w Toruniu. Projekt zakłada stworzenie pięciu wystaw, (każda powinna być inna i dostosowana do przestrzeni wystawienniczej) w pięciu miastach.

Dotychczas odbyła się wystawa pięciu wystaw indywidualnych, w ramach Projektu w Muzeum im. Ks. Władysława Łęgi w Grudziądzu, wystawą zbiorową w Galerii Mostovi Balcana w Kragujevcu, przewidziana jest również wystawa w Grecji na rok 2019.

W 2016 roku otrzymałam także stypendium dziekańskie za wybitne osiągnięcia artystyczne.

Będąc adiunktem (wcześniej asystentką) w Pracowni specjalizacyjnej z Malarstwa Ściennego w ramach Malarstwa w Architekturze ,oprócz pracy teoretycznej ze studentami, działam również praktycznie, wykonując wielkoformatowe malarstwa ściene.

Jednocześnie do działalności artystycznej związanej z cyklem Kompozycji Świetlnych i przedsięwzięciami wystawienniczymi, na terenie Torunia powstało kilka projektów malarstwa ściennego oraz murali mojego autorstwa.

Prace z cyklu Kompozycje Świetlne prezentowane były zarówno w kraju jak i zagranicą.

W Polsce na wystawach indywidualnych w Toruniu, Krakowie, Warszawie, Częstochowie.

Na wystawach zbiorowych zagranicą, m. in w Instytucie Maxa Planca w Getyndze w Niemczech, w Galerii The Brick Lane w Londynie, w Galerii Mostovi Balcana w Serbii, na Akademii Sztuki i Designu w Charkowie, czy w Ruse Art Galerii w Bułgarii.

Zwieńczeniem moich działań twórczych stała się wystawa habilitacyjna pt. "Kompozycje Świetlne" w Galerii Art Supplement w Getyndze w Niemczech. Otwarcie nastąpiło w dniu 08.02.2018 roku. Na wystawie zaprezentowanych zostało 37 prac o zróżnicowanych wielkościach, od małych form po formaty 150x 100cm. Obrazy ze względów technicznych pokazywane były tylko w świetle zwykłym. Na wystawie gościł m. in. Dyrektor Instytutu Artystycznego Wydziału Sztuk Pięknych UMK w Toruniu, dr hab. Andrzej Kałucki, prof. UMK.

Cykl prac Kompozycje Światłne jako dzieło artystyczne aspirujące do spełnienia warunków postępowania habilitacyjnego

Punkt wyjścia

W uświadomieniu sobie własnej drogi twórczej, nieodzowna jest szeroka autoanaliza, którą można zamknąć we własnej pigułce idei twórczej. Moja idea opiera się na łączeniu przeciwieństw w harmonijną całość. Na próbie odnalezienia archetypu geometryczności. Podążając za myślą C. G. Junga "Taka jest tajemnica oddziaływania sztuki. Proces twórczy, o ile w ogóle możemy go badać, polega na nieświadomym ożywieniu archetypu, na rozwinięciu i wykształceniu go w pełne dzieło. Nadanie kształtu praobrazowi oznacza w pewnym sensie „przełożenie” go na język współczesności, dzięki czemu niejako każdy może uzyskać dostęp do najgłębszych źródeł życia, które w przeciwnym razie pozostałyby przed nim zakryte.”²

Tak też i ja staram się zgłębiać siebie, odkrywając zakryte dotąd pokłady nieświadomości i transponować je na język wizualny, ukazując światu siebie.

Odczuwalna moc energetycznej lecz syntetycznej barwy, porządek przenikający się w pozorny nieład, optyczne rozwiązanie percepcyjne, na pograniczu widzenia i zanikania, deformowana przestrzeń linearna, z załamaniem perspektywicznymi, a także światło plam barwnych, ale nie światłocien, transpozycja światłna pozwalająca wpływać na zmianę odbioru obrazów oraz geometria przełamana ukrytą, mniej lub bardziej, biologicznością - to mój świat artystyczny, to Kompozycje Światłne.

Moja propozycja wizualizacji deformacji fragmentów rzeczywistości, to próba uchwycenia cyber -przestrzeni abstrakcyjnej, z dodatkiem odniesień do form organicznych- to w całości kumulacja informacji o integralności sprzeczności, bez których jedno lub drugie nie byłoby w stanie zaistnieć.

Istotne i nierozłączne z moimi pracami jest również symboliczne łącznie przeszłości z przyszłością, kultury ludowej z kulturą informacyjną. To swoiste autorskie kody paskowe świata współczesnego, z zapisem ewolucji twórczej.

Przytoczę wypowiedz art. mal. Krzysztofa Pituły, prof. UMK - fragment z tekstu do katalogu Projektu Pentapolis: " W melanzach jej form odwołujących się do tych elementów

²Jung C. G.: Archetypy i symbole: Pisma wybrane, Czytelnik, Warszawa, 1993

dostrzegam ciągły miks wartości na zasadach dekonstrukcji narracji zakłócającej. Elementy, kontrapunkty czy odniesienia pojawiają się w różnych formach materii czy iluzji formy. W malarstwie osadzonym w geometrii porządek zakłócany jest w iluzjach płaszczyzn określanych przestrzennie na odmiennych często opozycyjnych wartościach perspektywy." ³

Kompozycje Światłne

Kompozycje Światłne jest to cykl 37 prac malarskich, na płótnach, wykonanych techniką własną lub mieszaną, zawierającą spray'e, farby akrylowe, tusze oraz markery. Formaty obrazów są zróżnicowane, począwszy od małych form w formacie 13 x 18, do największych w wymiarze 150 x100cm. Cykl w całości oglądać można w świetle dziennym lub też, w świetle ultrafioletowym., gdyż we wszystkich płótnach zastosowane zostały pigmentacje fluorescencyjne. Założeniem ogólnym jest optymalne ustawienie kompozycji, barw oraz natężenia kontrastów, zarówno w jednym, jak i drugim rodzaju światła.

Działając w nurcie abstrakcji geometrycznej, wyzbytej z rygorystki konstrukcyjnych zasad, posługuję się płaską plamą barwną, nakładaną wielowarstwowo na płaszczyznę prostokątnego pasa, który tworzy zazwyczaj punkt wyjścia mojej kompozycji. Moje układy, powielane w różnorodnej konstelacji kolorystycznej, przenikające się pod zróżnicowaną transparentnością, pasy, linie, tworzą zawsze układ otwarty, raz centralny, raz diagonalny, raz wertykalny. Reguły planowania przestrzeni obrazowej, w każdej pracy są zindywidualizowane i wcześniej zaprojektowane.

Krytyczka sztuki Paulina Brelińska w tekście "Staying alive. O Kompozycjach Światlnych Iwony Szpak-Pawłowskiej" pisze:

"Przy bliższym zapoznaniu się z materiały obrazów okazuje się, że ich struktura składa się nie tylko z neonowych poświat. Spod warstwy agresywnych pasów i plam przedziera się bowiem równoległy monochromatyczny świat. Niekiedy jego fragmenty wychodzą nawet na pierwszy plan. Jego przeciwstawność traktuję jako ciekawe rozwiązanie formalne zwłaszcza dlatego, że artystka znacznie bardziej go różnicuje. Pojawiają się nie tylko ornamenty takie jak mandala czy rozety, ale również krzyżujące się cienkie czarne linie, zacieki i zachlapania."⁴

³Katalog Projekt Pentapolis, tekst Krzysztof Pitula, s. 10

⁴ Paulina Brelińska, "Staying alive. O Kompozycjach Światlnych Iwony Szpak-Pawłowskiej", tekst dołączony do dokumentacji

Niektóre moje kompozycje zostały wzbogacone o dodatkowy składnik, jakim jest ornament, jedno lub wielobarwny, momentami tworzący wręcz efekt trójwymiarowości, tzn. 3D, poprzez nakładanie na siebie kilku wybranych kolorów.

Zgeometryzowane zarysy np. na bazie okręgu uniezależniają się od dynamicznie prowadzonych linii, przecinających tło obrazu, niekiedy z kolei balansują na granicy widoczności, wtapiając się w kompozycje.

Osiągnięcie zamierzonego efektu plastycznego, na każdym z obrazów, uzyskuję poprzez dostosowania w odpowiednich proporcjach natężenia linii, kolorów, kierunków, kontrastów, tak aby uzyskać optyczną równowagę, raz bardziej statyczną raz dynamiczną.

System powtarzania i regulowania związków między barwnymi pasami, został powiązany z rysunkową linią wyimaginowanej perspektywy. Owa przestrzeń abstrakcyjna ma odniesienie, w postaci wielu punktów, które tworzą elementy kompozycyjne prac.

Jest to zatem linia budująca napięcia kompozycyjne.

Wielkość i intensywność kształtów wpływa relatywnie, na stosunek linii do linii, linii do wzoru i linii do elementów "ukrytych", tj. ścieków farby, czy rysunku splecionych, delikatnie fakturalnych zakłóceń tła.

Światło, świetlistość, ultrafiolet...

Maluję świat pasów cieni, światła, przenikania się rytmów i optycznej przestrzenności.

Światło w Kompozycjach Świetlnych jest nasycone w barwie i świeci swoistą poświatą, dzięki użytym farbom z pigmentami fluorescencyjnymi. W świetle dziennym, barwy te krzyczą swoją intensywnością. Światło ultrafioletowe wydobywa z nich niesamowitą głębię i przestrzenność. Barwy zmieniają swoje odcienie, jedne wyostrzają się, inne oddalają, w zależności od rodzaju użytego oświetlenia.

Dwoistość - światło jako energia, duchowość i jako moc- materia...to światło Kompozycji Świetlnych.

Emocje emanujące z przestrzeni obrazów, które dematerializują się i wkraczają w kontekst "nierealnej" rzeczywistości, pod wpływem światła fluorescencyjnego, ukierunkowane są w stronę transcendentalnych odniesień dwoistości ludzkiej natury.

Jak określił to zjawisko krytyk sztuki dr Filip Pręgowski, w tekście "Światło – ciemność – światło. O Kompozycjach świetlnych Iwony Szpak-Pawłowskiej": "Światło dzienne wydobywa barwy z ciemności, nadając im ton, jasność i nasycenie. Z kolei światło

ultrafioletowe oplata barwy tajemniczym woalem, odwraca je, ukazując jak gdyby od podszewki, zmuszając nas, byśmy z pewnym oporem i zdumieniem porzucili dotychczasowe przyzwyczajenia i percepcyjne oczekiwania. W ten sposób w twórczości Iwony Szpak-Pawłowskiej dokonuje się rozgrywka pomiędzy swojskim światłem dziennym, towarzyszącym nam od zawsze i na co dzień, a zagadkową fluorescencją, która pojawiła się wraz z zaawansowaną technologią współczesnego świata. ¹⁵

Rytm, multiplikacja, powtarzalność...

Budowanie rytmicznych przestrzeni poprzez linearne kombinacje geometryczne, używanie rytmu pasów, kolorów, nakładanie ornamentalnych wzorów, opierających się na multiplikowanych drobnych elementach, dają mi poczucie stabilnych konstrukcji plastycznych. To rytm buduje Kompozycje Światłne.

Pulsacja rytmów związana z migotaniem, jak i przenikaniem transparentnych warstw koloru, zarówno w świetle zwykłym jak i ultrafioletowym, pozwala dostrzec w cyklu symboliczne akordy i interwały, tworzące utwór dźwięczący plastycznie.

" Gdy opór przeciwieństw jest dostatecznie silny i pozwala na gromadzenie się napięć intensyfikujących energię- jej uwolnienie przyjmuje z konieczności postać kolejnych rozprzestrzeńień, rytmicznie w swym rozwoju uporządkowanych: barwy dopełniają się, światła i cienie, zbliżenia i oddalenia, strona prawa i lewa, pionowość i wertykalność, są przeciwieństwami przyczyniającymi się do osiągnięcia stanu równowagi. ¹⁶

Kompozycje oparte na budowie modularnej przenoszą widza w świat geometrii i zjawisk optycznych, niekiedy dając złudzenie wykraczania części obrazów przed obraz.

Kolor, blask, intensywność...

Zastosowanie zawężonej gamy barwnej stało się dla mnie interesującym wyzwaniem, o charakterze eksperymentalnej analizy relatywizmu barwnego. Fundamentalnym zabiegiem stało się zastosowanie kontrastów, co w dużej mierze umożliwiło dodanie do zestawu sześciu barw, czerni i bieli. Kolor czysty, świecący sam w sobie, swoją intensywnością i blaskiem, maksymalnie nasycony, w układach pasowych, podbity czernią i bielą, tworzy pulsującą przestrzenność całości, części lub fragmentów

¹⁵Filip Pręgowski, "Światło – ciemność – światło. O Kompozycjach światlnych Iwony Szpak-Pawłowskiej", 2018, tekst dołączony do dokumentacji

¹⁶Krystyna Wilkoszewska, "Rytm i forma w sztuce", Sztuka i Filozofia 6, 1993, s.132

obrazowych. Starannie, wybiórczo dobrany kolor w postaci sześciu barw z palety ultrafioletowej, połączony z bielą i czernią tworzy Kompozycje Światłne.

Ukryty, mniej lub bardziej, wzór, tj. w pracach pt. Mandale UV, wyeksponowany został przez zastosowanie kilkukrotnego nakładania farby w kolorach czerwieni, żółci, czy błękitu, za każdym razem z mikro przesunięciem, tak aby w efekcie końcowym, wszystkie barwy były odczytywane i delikatnie przenikały się ze sobą, tworząc przestrzenność trójwymiarową.

Przestrzenność, przestrzeń, iluzja...

Ścieranie się rzeczywistości z wyobrażeniem, natury z technicyzacją, światła i cienia, płaszczyzny z przestrzenią, to mój sposób artykułowania idei artystycznej.

Istotnym składnikiem Kompozycji Światlnych jest aspekt iluzyjnej perspektywy, uzyskiwany za pomocą nakładania na niektóre obrazy linii, w walorowej gamie szarości.

Zaskakujące załamania danych odcinków, balansują na osiach wykreowanych na potrzeby kompozycji.

Przestrzenność układów pasowych, podkreślają poświaty szarości, pomiędzy którymi przenika intensywny, postindustrialny kolor. Świeci, próbując wydostać się z obrazów, zza zasłony szarego cienia, przechodzącego w czerni.

Przestrzeń kreuje zarówno: światło, barwa, jak i linie. Podkreśleniem istoty tworzenia iluzyjnych zakłamań optycznych, jest oczywiście dodanie światła ultrafioletowego, eksponującego ukryte w świetle zwykłym zakrzywienia przestrzeni.

Tytuły, nazwy, cykle...

Kontrkompozycja

Termin Kontrkompozycja został zastosowany, do nazewnictwa własnych dzieł, przez Theo van Doesburga. Zaczerpnięta z mondrianowskiego neoplastycyzmu linia pionowa i pozioma, została wzbogacona przez artystę o linię ukośną, nadającą dziełu dynamiki- jak twierdził. Wychodzące poza przestrzeń obrazu elementy stawały "konrę", klasycznej kompozycji Mondriana i stawały się wyznacznikiem nurtu Elementaryzmu.

Kontrkompozycje Thoe to, jak gdyby, wycinki większego ornamentu kompozycji otwartych.

Zarówno linia pionowa, pozioma i ukośna, jak i ukryty wzór stanowią podstawę kompozycji zarówno moich prac. Dlatego też tytuły Kontrkompozycje znajdują się w cyklu Kompozycji Świetlnych.

Mandala

Mandale to mój hołd dla archetypicznych wytworów medytacyjnych, towarzyszących człowiekowi od wieków. To również wznowienie danego tematu na mojej drodze twórczej, przemawiającego do mnie duchowo nieustannie.

Praca na bazie okręgu, na jego ukrywaniu i odkrywaniu ukazuje, moją symboliczną tęsknotę za nieskończonością, za zapętleniem, za równowagą między początkiem, a końcem, za przenikaniem przeszłości w przyszłość. „ Obrazy i symbole, którymi się posługujemy, umożliwiają wielokrotne powracanie do rajskiego stadium praczłowieka (bez względu na konkretny kształt egzystencji owego „praczłowieka”, który wydaje się przede wszystkim archetypem, niemożliwym do pełnego „urzeczywistnienia” w jakimkolwiek ludzkim istnieniu).(…) Sny, marzenia, obrazy tęsknot, pragnień, zachwyty itd. – oto siły, które przenoszą historycznie uwarunkowaną istotę ludzką do świata duchowego.”

Kompozycja

Ukazywanie różnorodnych rozwiązań dotyczących poruszania się w materii pasów, to moje Kompozycje Światłne. Eksperymentowanie z układem, od stabilnych, statycznych - wręcz minimalnych, po ich rozwinięcia i prowadzenia linii ukośnych, przecinających się, nakładających, aż po skomplikowane kompozycje dynamiczne, będące wynikiem połączenia geometrii i organiczności- to układy o tytułach Kompozycje.

Działania na liniach matematycznego układu X, Y, Z oraz linii N- zagadkowej, wytworzonej, na potrzeby obrazu, to również moje Kompozycje.

Mix

Tworzenie cyklu poprzez zastosowanie łączenia różnorodnych technik, dało drugą część tytułów prac. Wszelkie miksowanie układów, technik, linii, warstwowe nakładanie barw i kształtów to " mix " kompozycyjny. Możliwość używania zmienności źródła światła,

do oglądu obrazów, to " mix " świetlny. Tak jak muzyk mixuje utwory, tworząc jedną płynną całość muzyczną, tak ja daję możliwość odbiorcy wejścia w świat Kompozycji Świetlnych zmixowanych z poszczególnych prac malarskich.

UV

Wszystkie obrazy zostały namalowane w technice fluorescencyjnej, co daje możliwość ich oglądu również w świetle ultrafioletowym, dlatego też w większości nazw, została dodana sugestywna końcówka tytułu, UV.

Rodzaj światła, jaki wybrałam do zaangażowania do swojej twórczości, jest mi niezwykle bliski. Jest z jednej strony narzędziem do zabierania widza w magiczną przestrzeń, ciemną i mroczną, z której eksponują się tylko te fragmenty rzeczywistości, które nasycone są fluorescencją. Z drugiej strony, to tzn. zimne, niezemskie świecenie może stać się przedmiotem do wyrażania treści o charakterze, nie tylko mistycznym, ale również czysto estetycznym. Światło UV jest niezbędnym elementem, do mojej kreacji artystycznej.

Pasy, linie, wzory...

Moją wieloletnią inspiracją jest miraż sztuki abstrakcyjnej z etnicznym charakterem wzorów ludowych. Fascynacja zindustrializowanym światem przyszłości, w połączeniu z pasiastymi wzorami, np. spódnicami łowickimi, towarzyszy mi już od 10 lat.

W moich pracach przenikanie przeszłości z przyszłością, ułożone zostało w układach pasowych, w autonomicznych kodach paskowych.

Pasy, linie, cienkie, szersze, pionowe, poziome, zmultiplikowane, rozczłonkowane, barwne lub czarno-białe to element konstrukcyjny Kompozycji Świetlnych.

Pasy tworzą pomost między biegunem widzialnym i niewidzialnym, zanikając, załamując się i przekrzywiając optycznie.

Inspiracje

Z całego bogactwa sztuki fascynuje mnie kontekst malarstwa ostrych krawędzi, op-artu, colour filed painting i abstrakcji geometrycznej oraz ich wzajemne związki i przenikanie się kierunków sztuki.

Przyciągające hipnotycznie pasy: czarno-białe kolumny Daniela Burena, barwne obrazy Morrisa Louisa, czy minimalistyczne kompozycje Barnetta Newmana, to świat sztuki, który darzę szczególną sympatią, z którego czerpię niezmiennie inspiracje i który podziwiam, przetwarzam i zamykam w autorską grę abstrakcyjną. Pod wpływem powyższych osobliwości twórczych, powstały między innymi Kompozycje Światłne.

Bliskie jest mi również twierdzenie Andrzeja Gierga, napisane do wystawy polskich artystów działających w nurcie geometrii: "W geometrii zawarty jest głęboki sens i są z nią związane emocje. Linie, figury i kolor- środki wyrazu bliższe geometrii, oparte o treści semantyczne, tworzą świat nowego ładu metafizycznego. Są załączkiem piękna absolutnego, które nie ulega dezaktualizacji, tak jak koło będzie zawsze kołem, kwadrat kwadratem, a trójkąt trójkątem, gdyż same w sobie są skończenie piękne."⁷

Proces, technika, technologia

Kompozycje Światłne zostały namalowane w technice własnej, z użyciem, w przeważającej części techniki natryskowej, która wyróżnia moją twórczość.

Działania z zakresu malarstwa w architekturze (murale) oraz malarstwo sztalugowe świadomie łączę i wykorzystuję do tworzenia własnego języka technicznego.

Użyte do wykreowania cyklu zostały: farby fluorescencyjne w spray'u oraz tusze fluorescencyjne, w następujących sześciu kolorach: żółty, zielony, niebieski, różowy, czerwony, pomarańczowy, a także farby akrylowe i farby w spray'u w bielach i czerniach, ponadto markery i cienkopisy, w różnych odcieniach szarości oraz strukturalne farby, w odcieniach srebra i czerni. Tak wygląda mój skromny warsztat malarski.

Proces powstawania moich obrazów jest skomplikowany i długotrwały. Począwszy od matematycznego wyliczania właściwych podziałów, czy odległości, po wielowarstwowe nakładanie kolorów, na wydzielone kwatery pasów, aż po dodawanie subtelnych akcentów, w postaci linii lub zdecydowanych, powielanych wzorów, komponuje przestrzenie płócien.

⁷http://wdolinieradomki.pl/Wystawa_Symetria_i_Asymetria

Z jednej strony poddaję obrazy zabiegom matematycznym i sprecyzowanym, z drugiej dokładam zawile, czasem splecione linie rysunkowe, czy też kształty o charakterze biologicznym.

Uporządkowanie w obrazach, na różnych etapach tworzenia, (przede wszystkim w pracach początkowych) przełamywane jest kolejnymi wartościami dodatkowymi, stającymi się (w pracach końcowych cyklu) wartościami nadrzędnymi, budującymi całość obrazu.

Interesująco wypowiedziała się w tej kwestii krytyczka sztuki dr Ewelina Jarosz w tekście "O *Kompozycjach świetlnych* Iwony Szpak-Pawłowskiej wobec kwestii rozwoju przemysłów kreatywnych"

"Matrycą dla *Kompozycji świetlnych* jest malarstwo konstrukcyjne, geometryczne. Stanowi ono jednak pole dla anachronicznych eksperymentów i aktywizacji percepcji. Jej prace podkreślają bowiem fakt, że powierzchnia obrazu jest symultanicznym polem, w obrębie którego możliwe jest przekroczenie diachronii. Stąd kompozycje sięgające nurtu *harde-edge* czy *op-art*, niespodzianie przełamywane są pojawiającymi się na nich elementami *color-field* czy *drippingu*,(...)"⁸

Zakończenie

Działania intuicyjne, na pograniczu kontroli i eksperymentu zawsze były dla mnie istotne. Cykl *Kompozycji Świetlnych* jest w pełni świadomym podzieleniem się z odbiorcą dylematami, na temat dualizmu zarówno natury człowieka, jak i świata.

Moje doświadczenia artystyczne o charakterze racjonalności oraz emocjonalności, połączyły się w jedną całość, dając symboliczny wyraz istoty dwoistości człowieczeństwa oraz wieloaspektowości natury rzeczy, między innymi w zakresie opozycyjności przypadku do planowania. Tak ujęte i połączone zasady integralności przeciwstawności - geometrii i organiczności, zostały zaprezentowane, w sposób subiektywnie optymalny w moich obrazach.

⁸Ewelina Jarosz, "O *Kompozycjach świetlnych* Iwony Szpak-Pawłowskiej wobec kwestii rozwoju przemysłów kreatywnych", 2018, tekst dołączony do dokumentacji

I. Sz - P

Puenta

Moja droga artystyczna zazwyczaj odnosiła się do wykonywania swoistych doświadczeń estetycznych, po to właśnie, aby przybliżyć się do odkrywania nowych rozdziałów siebie i przekładania ich na język wizualny. Wiara w wartości sztuki i jej sens przekonuje mnie do słuszności mojego postępowania artystycznego, nadając tym samym esencjonalności mojej egzystencji. Powoływanie nowych bytów sztuki zarówno w obrębie duchowości, jak i wizualnego poszukiwania piękna, odbywa się w mojej sztuce na autonomicznych zasadach bezkompromisowości. Tak starałam się formować Kompozycje Światłne- tworząc refleksje metafizyczne, kształtujące nowe jakości kultury estetycznej, w autorskiej kreacji twórczej.

Wona Szpola-Pawlaszko

Indeks prac z cyklu Kompozycje Światłne

1. N UV, 150x100cm, technika własna, 2017
2. Kontrkompozycja UV 0100, 100x150, technika własna, 2017
3. Mixis 1, 150x100cm, technika własna, 2017
4. Mandala UV 010, 100x100cm, technika własna, 2017
5. Mandala UV 011, 100x100cm, technika własna, 2017
6. Mandala UV 012, 100x100cm, technika własna, 2017
7. Struktura UV 1, 50x100cm, technika własna, 2017
8. Struktura UV 2, 50x100cm, technika własna, 2017
9. Struktura UV 3, 50x100cm, technika własna, 2017
10. Mix A, 50x100cm, technika mieszana, 2017
11. Mix B, 50x100cm, technika mieszana, 2017
12. Kontrkompozycja UV 0111, 80x120cm, technika własna, 2017
13. Kontrkompozycja UV 019, 60x120cm, technika własna, 2017
14. Kontrkompozycja UV 014, 50x100cm, technika własna, 2017
15. Kontrkompozycja UV 021, 50x100cm, technika własna, 2017
16. Kontrkompozycja UV 020, 50x100cm, technika własna, 2017
17. Dyptyk Pink UV, 2x 20x20cm, technika własna, 2017
18. Tryptyk Mała Forma Malarska 01, 02, 03, 3x 13x18cm, technika własna, 2017
19. Tryptyk Mix 1, 2, 3, 3x 20x20cm, technika mieszana, 2017
20. Tryptyk Kontrkompozycja 001, 002, 003, 3x 10x10cm x 3, technika własna, 2017
21. Dyptyk- L.A.S. UV, 2x 20x20cm, technika własna, 2017
22. Energia, 100x100cm, technika mieszana, 2016
23. Kontrkompozycja UV33, 150x100cm, technika mieszana, 2016
24. Dyptyk C1 UV, C5 UV, 2x 40x20cm, technika mieszana, 2016
25. Tryptyk C2, C6, C4, 3x 20x20cm, technika mieszana, 2016
26. Diagonal UV, 100x100cm, technika mieszana, 2016
27. Chaos UV, 100x100cm, technika mieszana, 2016
28. City light 1, 30x30cm, technika mieszana, 2016
29. City light 2, 30x30cm, technika mieszana, 2016
30. Tryptyk Mała Forma Przestrzeni 007, 004, 015, 3x 20x20cm, technika własna, 2016
31. Mała Forma Przestrzeni 003, 20x20cm, technika własna, 2016
32. Prześwit 15, 100x100cm, technika mieszana, 2015

33. Prześwit 13, 100x100cm, technika mieszana, 2015
34. Prześwit 14, 100x100cm, technika mieszana, 2015
35. Wizje UV1, 150x100cm, technika mieszana, 2015
36. Dyptyk Kompozycja UV 0011, 0022, 2x 60x100cm, technika mieszana, 2015
37. Dyptyk Kompozycja UV 001, 002, 2x 80x120cm, technika mieszana, 2015

J. Sz-P

Bibliografia

1. Brelińska Paulina , "Staying alive. O *Kompozycjach Świetlnych* Iwony Szpak-Pawłowskiej", 2018, tekst dołączony do dokumentacji
  2. Jarosz Ewelina , "O *Kompozycjach świetlnych* Iwony Szpak-Pawłowskiej wobec kwestii rozwoju przemysłów kreatywnych", 2018, tekst dołączony do dokumentacji
  3. Jung Carl Gustaw , " Archetypy i symbole: Pisma wybrane", Czytelnik, Warszawa, 1993
  4. Piłula Krzysztof - tekst, Katalog Projekt Pentapolis, 2017
  5. Pręgowski Filip , "Światło – ciemność – światło. O *Kompozycjach świetlnych* Iwony Szpak-Pawłowskiej", 2018, tekst dołączony do dokumentacji
  6. Szpak-Pawłowska Iwona, Komentarz do pracy doktorskiej "Obiekty Świetlne", 2011
  7. Wilkoszewska Krystyna , "Rytm i forma w sztuce", Sztuka i Filozofia 6, 1993
- Strona internetowa
http://wdolinieradomki.pl/Wystawa_Symetria_i_Asymetria, 04.04.2018

I. SzP